

Budapestre vonatkozó ujságcikkek

Szerző: *Tamás Ernő*
Cím: *Ferenczy István - és a Kisfaludy-
emlékmű sorsa Kézirat. 1950.5.5.*

Osztályozás

Tárgy

92

Hely:

Ferenczy István

Idő:

"1950"

Ferenczy István és — a Kisfaludy-emlékmű sorsa

egyvonalban, fák, bokrok, virág- és gyepágycak között, a Múzeum-kert hátsó részében — *üttörő első szobrászművészünk, Ferenczy István egyetlen köztéren állott alkotása.*

Lakatosmesterséget tanult ifjúkorában ez a hallgató, lángelkű szobrász, akinek, mikor azt mondták, ne próbálkozzék a vésővel, mert hiszen nincs magyar szobrászat, így felelt: — *Valakinek kezdeni kell!*

El is kezdte, mert amint megismerkedett a bányavárosokban az éremetszéssel, majd Budán rajzolni tanult, 22 éves korában Bécsbe ment és itt hamarosan akadémiai díjat nyert Solon acélbametszett arcképeivel. 1818 tavaszán Rómában van és minden ajánlás nélkül toppan be az ókori szobrászok remekeivel egyenlő értékű új klasszicista szoborművek alkotójához, Canovához, aki aztán haláláig szemmel tartja az ismeretlen magyar képfaragó küzdelmeit. Utóbb az akkor ugyancsak Rómában élő, világhírű dán szobrász, Thorwaldsen műtermében dolgozott, az ő stílusára emlékeztetnek Ferenczy szobrai a tökéletesen kidolgozott női kéz- és lábfejek, a hidegen klasszikus vonalak.

A múlt század 20-as éveiben faragta Rómában *A szépművészetek kezdete* című márványát, amely a porba szerelmesét rajzoló pásztorlánykát ábrázol. (Most Kölcsey tógás ülőszobrával együtt *Pásztorlányka* néven a Szépművészeti Múzeum szoborcarnokában látható). E művét Kazinczy Ferenc versben ünnepelte:

„Lányka, talátva van ő, s te mosolyogva csodálod, hogy arcát A homok ily hüen sóketti vissza feléd.

Szólj, ki vezette Karod? ki sugátta kebledbe, hogy ezt merd? Ah! neked e hevülést egy kegyes Isten adá.

„Amor hagyta, hogy őt ujjam rajzolja szeretve, S leckéjét együtt vette Ferenczy velem.“

Széchenyi Istvánnak és József nádornak egyszer, amint Rómában Canovánál jártak, a mester bemutatta Ferenczyt:

— *Ime, egy honfitársuk...*

E bemutatás eredménye öt évi állami segélydíj volt. Ferenczy 1823-ban alkotta *Csokonai* mellszobrát, mely aztán a debreceni kollégium könyvtárába került, majd közben a bronzöntést is megtanulta. Thorwaldsen hozzá nem méltó vagy feraszító kivitelű munkákat rótt rá és ez elkedvetlenítette. *Anya kérésére tehát, 1824-ben — két évvel Canova halála után — hazatért. Ekkor kutatta fel Ruskicán a legjobb magyar márványt. Egyházi szobrokon dolgozott Esztergomban és Vaálban, majd szülei sírjára elkészítette a *Ravatal* című művét. Közben több emlék- és mellszobrot készített, köztük Kazinczy Ferencét, Hunyadi Mátyás emlékszobrának megalkotása volt élete nagy terve, de a kivitelezéssel nem volt sikere, sok kicsinylés, sőt támadás érte. Elkedvetlenedve hazatért szülővárosába, Rimaszombatba, de ott már néhány kisebb munkán kívül csak egy *Eurydike* szobrot alkotott. Itt is halt meg 1856-ban. A Tudományos Akadémia levelezőtagjává választotta, VII. Pius em-*

lékérme a vatikáni gyűjteményben van.

Ferenczy István emlékével csak a művészettörténészek törődtek — Meller Simon nagyarányú tanulmányt írt életéről és művészetéről — különben csupán *egy márványtábla a Várban, az Országház-utca 14. számú házon emlékeztette a feledékeny utódot, hogy egykor ott élt az első magyar szobrász.*

Jelentősszámú művészeti hagyatékát, köztük Kazinczy Ferenc, Fáy András, Wesselényi Ferenc, Schoedel Rozália operaénekesnő, Széchy Mária emlékszobrát és több kortársának portréját, valamint *Ónarcképét*, jelképi *Béke-művét*, apja mellszobrát, a *Hunyadi Mátyás emlékmű-terv több részletét* és néhány tanulmányát a Szépművészeti Múzeum szobrászati osztálya őrzi.

Kisfaludy Károly mellszobrát 40 évig tartották a Nemzeti Múzeum épületében, mert az elnyomatás, a Habsburg uralom ideje „nem kedvezett“ Ferenczy alkotásának nyilvános felállítására. Csak jóval a kiegyezés után, 1875-ben helyezték el a Múzeum-kertben, ahol aztán a háborúig állott. Az emlékmű a költő mellszobrát ábrázolta, mellékalakja görög lepkeben, mezítláb térdelő nő, amint a talapzatról karjait nyújtja a halhatatlan költő arca felé. A felszabadulás után a leomlott emlékmű egy időre újra a Múzeum épületébe került, majd a főváros Emlékfelügyelősége a műhelyébe szállította, Most készülték el Kisfaludy Károly mellszobrának helyreállításával — sajnos, az egészen összetört női alakot nem lehetett megújítani —, de már megviseltsége miatt sem kerül vissza a Múzeum-kertbe, sem más köztérre. A tervek szerint valamelyik múzeum előcsarnokában állítják majd fel első nagy szobrászunk emlékezetes művét.

Tamás Ernő